

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

*behorende bij de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaats Schipleidelaan 2004
(vastgesteld bij raadsbesluit van 18 november 2003, nr. 185)*

Artikel 1

De begripsomschrijvingen uit de beheersverordening en de heffingsverordening zijn voorzover nodig gelijklopend. Op grond van artikel 10 van het Besluit op de lijkbezorging kan op een begraafplaats een verstrooiingsplaats worden aangewezen.

Artikel 2

Voor een eigen graf, eigen kindergraf, eigen urnenkelder, eigen gedenkplaats en eigen urnennis gelden vrijwel dezelfde rechten en plichten. De woorden "voorzover van belang" zijn ingevoegd omdat de bepalingen betreffende het ruimen en het wegnemen van een asbus alleen werken bij een eigen graf, respectievelijk eigen urnenkelder of eigen urnennis.

Artikel 3, derde lid

Dit artikel is geïntroduceerd met het oog op de strafbaarstelling van personen die zich op de begraafplaats bevinden buiten de uren van openstelling voor bezoekers.

Artikel 4, lid 1

Dit artikel hebben wij aan de VNG-modelverordening toegevoegd vanwege haar preventieve karakter. Dit als aanvulling op de repressieve ordemaatregelen genoemd in artikel 4, leden 5 en 6.

Artikel 4, lid 2 en lid 5

Steenhouders en hoveniers moeten zich er steeds van bewust zijn dat hun werkzaamheden storend kunnen zijn voor rouwende nabestaanden en tijdens uitvaartplechtigheden. De toestemming om werkzaamheden op de begraafplaats te verrichten moet vlot aan de steenhouders of anderen kunnen worden gegeven. De bevoegdheid van de beheerder om personen weg te sturen als zij zich niet aan zijn aanwijzingen houden en de verbodsbepalingen, bieden voldoende mogelijkheden om tegen ongewenste activiteiten op te kunnen treden.

Artikel 5

Met dit artikel wordt beoogd plechtigheden ordelijk te doen verlopen. Door te eisen dat de mededeling vijf dagen vooraf moet plaatshebben, kan worden voorkomen dat de plechtigheid samenvalt met een begrafenis. Een begrafenis moet volgens de wet uiterlijk op de vijfde dag na overlijden geschieden.

Bijeenkomsten die het karakter van een plechtigheid te buiten gaan kunnen het karakter hebben van een openbare manifestatie. Hiervan moet vooraf kennisgeving worden gedaan aan de burgemeester volgens de Wet openbare manifestaties (Stb. 1968, 157) en mogelijk van toepassing zijnde APV-bepalingen, zoals art. 2.1.2.1 van de Model-APV.

Artikel 6

De aard van de werkzaamheden bij het opgraven en ruimen van graven brengt met zich mee dat het bezwaarlijk is toe te staan dat anderen hierbij aanwezig zijn. De praktijk heeft aangetoond dat er behoefte is aan een wettelijk voorschrift om de toegang hierbij van derden te weren.

Artikel 7, eerste lid

Een schriftelijke kennisgeving is nodig omdat duidelijk vast moet liggen welk soort graf er wordt gevraagd. De as kan volgens de wet worden bijgezet in of op een graf dan wel in een bewaarplaats, meestal een urnennis.

Artikel 7, derde lid

Indien de nabestaanden alle of bepaalde werkzaamheden zelf willen verrichten zijn niettemin de aanwijzingen en de hulp van het personeel van de begraafplaats nodig, ook om redenen van veiligheid, in het bijzonder bij het openen en sluiten van het graf. De werkzaamheden kunnen door de nabestaanden en het personeel van de begraafplaats samen worden verricht. De nabestaanden kunnen bijvoorbeeld een begin maken. Vervolgens kan het personeel de handelingen verrichten waar ervaring voor nodig is of die van de nabestaanden te zware lichamelijke inspanning vragen. Het aanbrengen van de grafranden ter stutting van de grond om het geopende graf en het verwijderen van die randen voor het sluiten van het graf zal door het personeel moeten geschieden.

Artikel 9, eerste lid

De wet eist dat er een verlot tot begraven aanwezig is, afgegeven door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Hierbij aansluitend is het gewenst om de beheerder van de begraafplaatsen een eigen bevoegdheid te geven medewerking aan de lijkbezorging te weigeren, indien niet aan de wettelijke vereisten is voldaan.

Artikel 9, tweede lid

De bezorging van as omvat zowel het bijzetten als de verstrooiing. Er mag van worden uitgegaan dat het stoffelijk overschot van de rechthebbende zelf, indien deze is overleden, in het eigen graf mag worden bijgezet.

Artikel 9, derde lid

De wettelijke minimum grafrusttermijn is de termijn dat een lijk volgens de wet ten minste begraven moet blijven voordat het mag worden geruimd.

Artikel 10

De wet verplicht tot de mogelijkheid van begraven op iedere dag gedurende een bij gemeentelijke verordening te bepalen tijd. De verplichting geldt volgens de wet niet op de zondag en algemeen erkende feestdagen.

Artikel 10, tweede lid

Dit artikel is toegevoegd om het college de mogelijkheid te geven vaste tijden voor het begraven of het bezorgen van as vast te stellen.

Artikel 10, derde lid

Een bijzonder geval kan zich voordoen als de burgemeester toestemming heeft gegeven om een lijk binnen 36 uur te begraven. Sommige nabestaanden vragen om deze toestemming om godsdienstige redenen. Daarnaast kan spoed geboden zijn in geval van lijkvinding.

Artikel 11

Naast de eigen graven noemt dit artikel de verschillende andere soorten van voorzieningen op de begraafplaats. Met deze voorzieningen wordt tegemoet gekomen aan de behoeften van de nabestaanden die de crematie op enige afstand van huis hebben doen plaatsvinden en graag een identificatiepunt in de omgeving hebben om de overledene dichtbij te kunnen gedenken. Gedenkplaatsen kunnen bijvoorbeeld worden uitgegeven voor vermisten of als de persoon in het buitenland is overleden en het stoffelijk overschot niet naar Nederland is vervoerd.

Artikel 12

Dit artikel hebben wij aan de VNG modelverordening toegevoegd.

Deze voorziening biedt mensen de mogelijkheid om de as van hun overledenen op het asverstrooiingsveld te verstrooien.

Om het asverstrooiingsveld beheersbaar te houden en verschillende vormen van het plaatsen van grafbedekking tegen te gaan is dit tweede lid toegevoegd.

Artikel 14

Een graf zal alleen anders dan voor directe begraving worden toegewezen als dit niet bezwaarlijk is voor de situatie op de begraafplaats. Hierbij kan worden gedacht aan het aanzien van de begraafplaats.

Artikel 15

Een indeling in categorieën is nodig als het college burgemeester en wethouders verschillende regels wil vaststellen voor de grafbedekkingen op de graven die liggen op de verschillende delen (categorieën) van de begraafplaats.

Artikel 16, eerste en tweede lid

Deze bepalingen zijn opgenomen omdat sommige rechthebbenden in de veronderstelling verkeren dat de uitgiftetermijn pas begint te lopen op het moment van de eerste begraving of bijzetting.

Artikel 16, derde lid

De Wet op de lijkbezorging bepaalt dat vanaf twee jaar voor het verstrijken van de lopende termijn, verlenging van de graftermijn kan worden aangevraagd. Binnen een jaar na het begin van deze periode moet het college van burgemeester en wethouders de rechthebbende op het graf meedelen dat de graftermijn gaat aflopen, hetzij per brief, hetzij door aanplakking op de begraafplaats tot aan het einde van de periode dat de rechthebbende om verlenging van de termijn van uitgifte kan vragen.

Zie verder de toelichtingen op de artikelen 24, tweede lid en 27, eerste lid. De bepaling in het model is hiermee in overeenstemming. Het is van belang om de rechthebbenden mee te delen dat verlenging van de termijn tijdig moet worden aangevraagd.

Indien er ten tijde van de opheffing van de begraafplaats nog rechten op eigen graven bestaan, zal in overleg met de rechthebbenden op die graven moeten worden gezien welke beslissingen er ten aanzien van die graven zullen worden genomen.

Artikel 16, vierde lid

Door opneming van het vierde lid wordt de gemeente de mogelijkheid geboden de asbus uit de urnennis te verwijderen na het verstrijken van een periode van 10 jaren en nadat de rechthebbende geen keuze heeft gemaakt voor verlenging of asbestemming elders. De as kan dan verstrooid worden op het asverstrooiingsveld.

Artikel 16, vijfde lid

Het vijfde lid stelt buiten twijfel dat bijvoorbeeld ook een stichting rechthebbende kan zijn indien daarvoor gewichtige redenen bestaan (artikel 18, eerste en tweede lid).

Artikel 17, tweede lid

De grafkelder wordt door de gemeente geplaatst. Het is essentieel dat er goedgekeurde grafkelders worden geplaatst. Omdat de specifieke kennis hierover bij de nabestaanden niet altijd en direct aanwezig is, is ervoor gekozen om van gemeentewege de grafkelders te plaatsen.

Artikel 18

Het is gewenst dat er na overlijden van een rechthebbende een nieuwe rechthebbende wordt aangewezen die de verantwoordelijkheid voor de grafruimte en de daaraan verbonden kosten op zich neemt. Tot aanwijzing van een nieuwe rechthebbende kunnen alleen de personen bevoegd worden geacht die belang hebben bij het graf.

Dit zijn in de eerste plaats de bloed- en aanverwanten, genoemd in het eerste lid van dit artikel. De ervaring heeft geleerd dat het gewenst is slechts één persoon als rechthebbende te doen aanwijzen.

Deze bepaling stelt de termijn op een jaar. Het vierde lid brengt tot uitdrukking dat de termijn met de nodige soepelheid zal worden gehanteerd.

Artikel 19

Dit artikel is opgenomen om buiten twijfel te stellen dat de rechthebbende afstand van het graf kan doen.

Artikel 20

De vergunningseis geldt voor de grafbedekkingen op algemene en eigen graven. De grafbedekking zal op punten als vormgeving, constructie en materiaalkeuze aan bepaalde minimumeisen moeten voldoen. Deze eisen zijn nader uitgewerkt in de nadere regels van het college. Zij zijn ruim geformuleerd zodat zelden een verzoek om ontheffing zal worden ingediend. De vergunningseis omvat het gedenkteken en de winterharde beplantingen.

Artikel 21, eerste lid

Dit artikel hebben wij aan de VNG-modelverordening toegevoegd. In afwachting van het plaatsen van de definitieve grafbedekking vragen veel rechthebbenden naar de mogelijkheden een tijdelijke grafbedekking te plaatsen. Zolang deze grafbedekking bedoeld is als tijdelijk en dus de termijn niet wordt overschreden is er geen vergunning voor nodig. Wel worden nadere eisen gesteld aan de aard en omvang van de tijdelijke grafbedekking. Deze eisen zijn uitgewerkt in nadere regels van het college. Deze eisen zijn strak geformuleerd. Hiermee wordt beoogd duidelijkheid te scheppen in tijdelijke grafbedekkingen (niet vergunningplichtig) en definitieve grafbedekkingen (vergunningplichtig).

Artikel 21, tweede lid

De maximale termijn voor het hebben van een tijdelijk grafmonument is op één jaar gesteld. In de praktijk blijkt die tijd ruim voldoende om een definitief monument te laten plaatsen.

Artikel 22

In de dagelijkse praktijk rijzen er wel eens moeilijkheden over verwijderde bloemen en eenjarige planten zoals afrikanen en geraniums. Omdat de bloemen en planten eigendom zijn van de rechthebbende op de graven is een waarschuwing vooraf op zijn plaats. Het zou veel te omslachtig zijn de rechthebbenden telkenmale per brief te waarschuwen dat de verwaarloosde planten of verwelkte bloemen zullen worden verwijderd. In de voorlichting of op het mededelingenbord op de begraafplaats wordt doorlopend algemeen bekend gemaakt hoe daarmee wordt gehandeld. Het is gewenst om verwelkte bloemen niet te snel te verwijderen omdat gezegd mag worden dat zij passend zijn bij de sfeer van de begraafplaats.

Artikel 23, tweede lid

De bordjes bij de graven met een mededeling voor de grafbezoekers dienen alleen de grafbezoeker op te vallen. Op enkele begraafplaatsen zijn goede ervaringen opgedaan met bordjes van 15 x 10 cm in een onopvallende kleur.

De mededeling dat het college voornemens is de grafbedekking te verwijderen wordt ten minste een jaar van tevoren gedaan, zowel aan de rechthebbende op een eigen graf als aan degene die koos voor een plaats in een algemeen graf en daarop een grafbedekking aanbracht. De mededeling aan de rechthebbende op een eigen graf dat de grafbedekking zal worden verwijderd kan in veel gevallen gelijktijdig worden gedaan met de mededelingen dat de graftermijn verstrijkt en dat het graf zal worden geruimd (zie ook artikel 16, derde lid met de toelichting en artikel 26, eerste lid).

De grafbedekking kan ook worden verwijderd nadat het college van burgemeester en wethouders het grafrecht vervallen heeft verklaard omdat er na het overlijden van de rechthebbende niet tijdig een nieuwe rechthebbende is aangewezen (artikel 18, derde lid). In dat geval geldt eveneens het vereiste van de voorafgaande mededeling per brief of door het plaatsen van een bordje bij het graf gedurende minstens een jaar.

Artikel 24

De aard en de afmetingen van de grafbedekkingen op eigen graven en de termijn van uitgifte van deze graven met het recht om deze termijn telkenmale te verlengen maken dat bij deze grafbedekkingen niet kan worden volstaan met het minimum aan onderhoud door de gemeente. De rechthebbenden op eigen graven zijn verplicht de grafbedekking behoorlijk te onderhouden en zo nodig te herstellen. Op 25 oktober 2002 heeft de Hoge Raad de uitspraak gedaan dat graftekens (graven met uitsluitend recht als bedoeld in artikel 28 Wet op de lijkbezorging) door middel van natrekking in eigendom toebehoren aan de eigenaar van de grond. Hiermee werd het arrest van het Gerechtshof Amsterdam van 4 mei 2002 bevestigd. De consequentie van deze uitspraak is dat de begraafplaats als eigenaar van grafmonumenten aansprakelijk is voor de schade die het grafmonument aan een ander grafmonument of aan een ander object, mens of dier aanbrengt (risicoaansprakelijkheid).

Artikel 25

Het onderhoud door de gemeente is een minimale zorg met de bedoeling dat de begraafplaats als geheel een verzorgd aanzien heeft. Op de graven kunnen winterharde beplantingen worden aangebracht, zoals bijvoorbeeld rozen, coniferen en buxushagen. De zorg voor deze blijvende beplantingen kan omvatten het snoeien, het onkruidvrij houden en het aanbrengen van nieuwe planten. Het beleid dat het college van burgemeester en wethouders ter uitvoering van dit artikel voert, deelt zij mee bij de afgifte van de vergunning voor het hebben van een grafbedekking en/of wordt bekend gemaakt op het mededelingenbord op de begraafplaats.

Artikel 26, eerste lid

De mededeling dat het college voornemens is de graven te ruimen wordt gedaan zowel aan de rechthebbenden op eigen graven als aan degenen die kozen voor een plaats in een algemeen graf.

Zie verder hetgeen is vermeld in de toelichting op artikel 23.

Artikel 26, derde en vierde lid

Het derde lid opent de mogelijkheid ook bij ruiming van algemene graven de stoffelijke overblijfselen c.q. de as een andere bestemming te geven dan die welke genoemd is in het tweede lid. Dat wil zeggen dat de overblijfselen niet worden begraven in het verzamelgraf (de beenderenkuil) en dat de as niet op een algemeen terrein wordt verstrooid. Die andere bestemming zowel voor algemene als eigen grafuimten is zo ruim mogelijk omschreven.

Artikel 27

Het ter beschikking van een kerkgenootschap gestelde deel op een gemeentelijke begraafplaats valt volgens de Wet op de lijkbezorging onder het beheer van de gemeente. Hierdoor is ook de beheersverordening op dit gedeelte van toepassing. Het college is dus verantwoordelijk voor de goede gang van zaken op het ter beschikking van de kerk gestelde gedeelte. Zij voorzien ook in het minimale onderhoud van de grafbedekkingen op het kerkelijk deel (artikel 25).

Wegens het kerkelijk karakter kunnen er redenen bestaan om voor dit deel ten aanzien van enkele onderwerpen nadere regels vast te stellen die afwijken van de nadere regels die gelden voor het overige gedeelte van de begraafplaats.

Daarnaast kan het kerkbestuur er behoefte aan hebben om van het college van burgemeester en wethouders bericht te ontvangen als volgens hun oordeel onderhoud of herstel nodig is van de grafbedekking van een of meerdere graven op het kerkelijk deel. Het betreft hier het onderhoud waartoe de rechthebbende op het graf verplicht is (artikel 24). In de praktijk kunnen zich verschillende soorten van gevallen voordoen. Zo kan bijvoorbeeld de rechthebbende op een graf nalatig zijn, wellicht omdat deze niet in staat is om voor de grafbedekking te zorgen. Soms ook waakt een kerkgenootschap over de graven als er geen nabestaanden meer in leven zijn.

Als het kerkbestuur schriftelijk aan het college heeft gevraagd om telkens als zich de noodzaak van onderhoud of herstel van grafbedekking voordoet, te worden geïnformeerd zal aan dit verzoek moeten worden voldaan. Het kerkgenootschap kan zich dan telkens beraden hoe te handelen.

Artikel 28

Het is in Nederland vaak voorgekomen dat graven die van bijzondere waarde zijn, door de werkers op de begraafplaats ondoordacht worden geruimd. De graven kunnen van betekenis zijn: hetzij door de overledene die er begraven ligt dan wel alleen door het gedenkteken. De overledene kan voor de plaatselijke gemeenschap van betekenis zijn geweest zodat wellicht de naam nog bij de volgende generatie bekend is. Het gedenkteken kan opvallen door zijn vormgeving en door het materiaal. Een voorbeeld is het gietijzer gesmeed door een ijzergieterij, vaak subtiel voorzien van symbolen van de dood. Het ijzer herinnert aan een reeds lang verdwenen nijverheid en is alleen al daardoor van waarde. Ander voorbeelden zijn porseleinen beeldjes. Er dient te worden gezorgd dat graven van bekende overledenen niet ondoordacht worden geruimd en dat soms vrij zeldzame voorwerpen op een terrein dat zozeer aan het verleden herinnert, behouden blijven. Bij twijfel over de betekenis van het gedenkteken, is het gewenst een deskundige te raadplegen. De lijst is een inventarisatie van gedenkwaardige graven. Daarnaast kan de inhoud van de lijst een hulpmiddel zijn voor het samenstellen van de monumentenlijst.

Artikel 30

De datum waarop de oude regeling vervalft, is de datum waarop de verordening in werking treedt.

Artikel 34

Op 1 januari 2002 is de Tijdelijke referendumwet (Trw) in werking getreden. Dat betekent dat dit raadsbesluit, inhoudende vaststelling en intrekking van een algemeen verbindend voorschrift, referendabel is (artikel 8, eerste lid onder a Trw; de uitzonderingen in die wet en de Verordening inzake de Tijdelijke referendumwet gelden niet voor dit raadsbesluit). Dit heeft wederom tot consequentie dat wanneer er geen termijn in een raadsbesluit wordt genoemd, het raadsbesluit niet eerder in werking treedt dan zes weken na de bekendmaking en wanneer er wel een termijn wordt genoemd, die termijn niet mag liggen binnen de periode van 6 weken na bekendmaking (artikel 22, eerste en tweede lid Trw). Met betrekking tot raadsbesluiten waarvan de inwerkingtreding geen uitstel kan lijden, kan de gemeenteraad echter bepalen dat zij in werking treden voordat de termijn van zes weken is verstreken (artikel 25, eerste lid Trw). Gelet op hetgeen in de vorige alinea is gesteld, is hier van die bevoegdheid gebruik gemaakt. Ondanks de eerdere inwerkingtreding is het raadsbesluit nog steeds referendabel. Verder maakt een schadevergoedingsregeling onderdeel uit van deze spoedprocedure (artikel 25, derde lid Trw).